

ER DER BALANCE MELLEM DET ANTAL TOLKETIMER, DER SKAL DÆKKES, OG DET ANTAL TOLKE VI HAR?

CFD Tolkebooking arbejder på et marked, som de senere år har gennemgået nogle meget grundlæggende forandringer. De forandringer forholder vi os naturligvis til. Vi har længe vidst, at CI-operation af døve børn ville betyde, at behovet for tolk ville falde – er det det, vi ser nu? Hvordan kan vi vide, om der er færre opgaver på markedet – eller om der er flere tolke? Eller begge dele?

For tre år siden udgav CFD en artikel med titlen ”Er der tolkemangel, og hvordan kan vi vide det?” I dag stiller vi næsten det samme spørgsmål ”Har vi for få eller for mange tolke, og hvordan kan vi vide det?”

På CFD har vi besluttet ikke at tage eksamenspraktikanter fra tolkeuddannelsen. Vi har drøftet denne beslutning med såvel Danske Døves Landsforbund (DDL) som med Professionshøjskolen UCCs ledelse, og det står klart, at der er mange forskellige vinkler på situationen.

CFD har begrundet sin beslutning med henvisning til såvel kvalitets- som kapacitetsproblemer. Vi ser, at der er en ubalance mellem antallet af tolkeopgaver og antallet af tolke, eftersom vi, og også en anden, stor udbyder, afskediger tolke i den takt nye tolke uddannes.

Men er der balance mellem antallet af tolkeopgaver og antallet af tolke? Hvad ved vi om de to faktorer?

HVOR MANGE TOLKETIMER ER DER BEHOV FOR AT FÅ DÆKKET I DANMARK, NU OG I ÅRENE DER KOMMER?

Der er der ingen, der ved.

Vi kender ikke antallet af tolketimer, som leveres i Danmark, og vi kender heller ikke antallet af tolketimer, som evt. ikke bliver dækket.

DNTM (Den Nationale Tolkemyndighed) udgiver hvert år en særdeles grundig årsrapport, som kan findes på DNTM's hjemmeside, og her er der en meget nøjagtig angivelse af antal tolketimer.

Men vi har ikke tilsvarende opgørelser fra andre områder og ved derfor ikke hvor mange tolketimer, der leveres til uddannelse, jobcentre, regioner, kommuner og andre myndigheder.

Og vi ved heller ikke, hvor mange opgaver, der ender med ikke at blive dækket.

BLIVER ALLE OPGAVER DÆKKET, ELLER ER DER NOGLE, DER IKKE FÅR TOLK?

Det er der ingen, der ved.

Men er det overhovedet sandsynligt, at der er udækkede opgaver, hvis afskedigelserne kan tages som udtryk for, at der er for mange tolke? Det tror vi, at der er.

Med så mange leverandører på markedet, som vi efterhånden er, små som store, er der ingen, der har overblik over logistikken. Der er stor mulighed for, at nogle bestillinger ikke bliver løst.

Lige nu er vi midt i juni, og leverandørerne ved, hvor mange døve studerende, der afslutter deres uddannelse til sommer. Men vi ved ikke, hvor mange døve, der har søgt ind på nye uddannelser.

Vi ved heller ikke hvor mange uddannelser den enkelte leverandør kan få, for vi kender ikke kapaciteten i de enkelte firmaer på den prispriorerede liste.

Lige nu, få måneder før studiestart, er der således ingen, der ved, om alle nye, døve studerende kan få tolk til deres uddannelse – eller om der

måske er for få, nye uddannelser til, at alle tolkes ugeplaner kan fyldes op.

Det vil vise sig, når vi når september – men så kan vi bare ikke rigtig nå at gøre noget, hvis puslespillet tilfældigvis ikke går op.

HVOR MANGE TEGNSPROGSTOLKE ER I ARBEJDE SOM TOLKE, OG HVOR MANGE TIMER LEVERER DE HVER ISÆR?

Det er der ingen, der ved.

Men hvis vi ikke ved, hvor mange der er, hvordan kan vi så vide, hvor mange, der skal uddannes? For næsten nøjagtig 6 år siden, nemlig 15. juni 2010, udgav Capacent på foranledning af Undervisningsministeriet en grundig udredning af behovet for tegnsprogstolke, og af den fremgår det, at der i perioden 2010-2018 er behov for at uddanne 120 tegnsprogstolke, hvorefter behovet falder drastisk til én om året.

I 2028 stiger behovet iflg. undersøgelsen til fem om året.

I Undervisningsministeriets undersøgelse peger man på, at der de første år efter 2010 bør uddannes flest tolke, og derefter bør uddannelseskapaciteten nedsættes.

”MEN ER DET OVERHOVEDET SANDSYNLIGT, AT DER ER UDÆKKEDE OPGAVER, HVIS AFSKEDIGELSERNE KAN TAGES SOM UDTRYK FOR, AT DER ER FOR MANGE TOLKE? DET TROR VI, AT DER ER.”

”MYNDIGHEDERNE HAR ØNSKET AT SIKRE, AT UDGIFTEN TIL TEGNSPROGSTOLKESERVICE BLIVER SÅ MINIMAL SOM MULIGT, OG DERFOR ER DER SKARP PRISKONKURRENCE.”

Hvor mange tegnsprogstolke, der faktisk er uddannet i perioden siden udredningen, har vi ikke aktuelt overblik over. Det er ligeledes uklart for os i hvilken grad, at anbefalingerne fra Undervisningsministeriets udredning har dannet baggrund for optaget på UCC.

Vi ved, at UCC efterspørger praktikpladser til i alt 47 studerende til efteråret. Og der er i dag også studerende på 1. og 2. årgang.

Vi ved, at UCC tænker at reducere optaget til sommer med 10 %, således at der optages omkring 60 studerende. Vi oplever således en stor diskrepans mellem udredningens anbefalinger, og det vi faktisk ser omkring uddannelseskapaaciteten.

Med baggrund i de afskedigelser vi ser på tolkeområdet, er det fortsat CFD's antagelse, at der er en ubalance mellem opgavetallet og antallet af tegnsprogstolke.

HVAD ER KONSEKVENSERNE AF UBALANCE MELLEML TOLKE-BEHOVET OG ANTALLET AF TOLKE?
Myndighederne har ønsket at sikre, at udgiften til tegnsprogstolkeservice bliver så minimal som muligt, og der-

for er der skarp priskonkurrence. Og denne skarpe konkurrence på prisen kan kun fungere, hvis der er kamp om opgaverne, dvs. der skal være flere tolke, end behovet tilsiger.

Tolkeuddannelsen har eksisteret i 30 år, og vores forsigtige gæt er, at sikkert kun omkring en fjerdedel af de producerede tolke er fuldtidsbeskæftigede som tegnsprogstolke i dag, måske endda færre. Men er det virkelig en samfundsøkonomisk god løsning at bruge penge på at producere langt flere tolke end nødvendigt, selv om der måske spares penge på prisen på den enkelte time?

Hvem ved, hvad overproduktionen reelt koster, inklusive de nye uddannelser, tolke, der forlader faget, tager? Og hvem ved, hvor mange penge der reelt spares på priskonkurrencen? Og hvad med de menneskelige omkostninger for de tolke, der enten tvinges ud af faget eller vælger selv at gå? Hvordan sikrer vi, at de ustabile arbejdsvilkår for tolkene ikke betyder, at for mange pludselig har valgt at forlade faget? Og hvordan kan vi vide hvor mange, der faktisk forlader faget?

Det giver som regel nogen opmærksomhed, når de større firmaer af-

**”VI VIL RIGTIG GERNE STADIG VÆRE MED TIL
AT SIKRE EN TOLKEORDNING AF HØJ KVALITET
OGSÅ I FREMTIDEN SAMMEN MED VORES MANGE,
DYGTIGE OG ERFARNE MEDARBEJDERE.”**

skediger, og CFD Tolkebooking har hver gang orienteret om det på vores hjemmeside.

Men vi ved f.eks. ikke hvor mange selvstændige tolke, der overhovedet er på markedet, og hvor mange timer de hver især påtager sig. Og hvis en del af dem, der måske oplever opgavene, f.eks. vælger at kaste håndklædet i ringen og påbegynde ny uddannelse, så vil vi se, at der pludselig er flere bestillinger hos de andre leverandører. Men ingen vil vide, hvorfor der tilsyneladende pludselig er flere opgaver – og ingen vil være gearede til at kunne dække dem.

Er overproduktion af tolke garanti for, at der altid er tolke nok? De fleste tolke vil sikkert ønske beskæftigelse svarende til fuld tid. Så hvis der er for mange tolke, er der måske relativt få opgaver til den enkelte, og så fremskynder overproduktion måske ligefrem, at for mange giver op og forlader faget?

**KAN DØVE VÆRE SIKRE PÅ,
AT DER ER TOLKE NOK I ÅRENE
DER KOMMER?**

Hvordan kan døve så være sikre på at få behovet for tegnsprogstolk dækket i de år, der kommer, når tilsyneladende tilfældige kræfter er på spil?

Det kan de ikke.

**HVEM HAR ANSVAR FOR AT SØRGE
FOR, AT ALLE DØVE FÅR DÆKKET
BEHOVET FOR TOLK?**

Det er der ingen, der har.

Mangel på overblik over behovet er en klar problematik for sikring af, at døve kan få dækket behovet for tolk.

Kan det overhovedet lade sig gøre at sikre, at antallet af tolke modsvarer behovet, hvis man ikke kender behovet? Er det så ikke overladt helt til tilfældigheder, om døve får tolk? Hvem skal så sørge for, at alles behov dækkes – uanset, hvor man bor, og hvornår man har brug for tolk?

En del af denne problematik er, at døve ikke i nogen situationer har ret til tolk – kun ret til betaling af tolk, hvis der kan findes en tolk. Derfor er der ingen, der har som opgave at sikre, at døve får tolk – for denne opgave er ikke defineret og ansvaret er ikke placeret.

**HVORDAN SER CFD TOLKE-
BOOKING SIN ROLLE PÅ DET
FREMTIDIGE TOLKEMARKED?**

Vi vil rigtig gerne stadig være med til at sikre en tolkeordning af høj kvalitet også i fremtiden sammen med vores

mange, dygtige og erfarne medarbejdere.

Men vi må kraftigt opfordre til, at vi både får en ny kortlægning af tolkeområdet udarbejdet meget hurtigt, og at vi også får placeret et ansvar for at følge op på den. Herunder at reagere omgående, hvis en ny undersøgelse bekræfter prognosen i den 6 år gamle undersøgelse.

Det kan betyde, at uddannelseskapa- citeten bør reduceres i væsentlig omfang, og på en sådan måde, at afskedigelser af allerede uddannede tolke bør undgås, da det vil medføre store omkostninger for den enkelte og for samfundet.

Et uroligt tolkemarked giver utrygge vilkår for såvel tegnsprogstolkene som for døve kunder.